

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง หรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจับกุมตามมาตรา ๗๘ มาตรา ๑๑๗

มาตรา ๑๓๔ และมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ดช ๐๐๐๔.๖/๔๙๒๑ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๘ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๓๔ และมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง^๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใดจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ...” โดยมีประเด็นปัญหาที่ขอหารือรวม ๗ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีตามมาตรา ๗๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(ก) มาตรา ๗๘ (๒) เมื่อพบบุคคลนั้นกำลังพยายามกระทำความผิด หรือพบโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด

(ข) มาตรา ๗๘ (๓) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดมาแล้วและจะหลบหนี

(ค) มาตรา ๗๘ (๔) เมื่อมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดและแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว

กรณีตามมาตรา ๗๘ (๒) (๓) และ (๔) นั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้เป็นข้อยกเว้นในการจับกุมโดยไม่ต้องมีหมาย ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๖๔๔ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑ มาตรา ๒๓๗ ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใด จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดการจับโดยไม่ชักช้า กับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก และผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

เห็นว่า กรณีดังกล่าวพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจสามารถจับกุมได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเด็นที่สอง กรณีตามมาตรา ๑๑๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติให้อำนาจนายประกันขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีประกัน ซึ่งเห็นว่าจำเลยได้หนีหรือจะหลบหนี หรือนายประกันจะทำการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยเองเมื่อไม่สามารถขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับกุมได้ทันทั่วทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นว่า กรณีนี้เป็นเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและนายประกันจับได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเด็นที่สาม กรณีตามมาตรา ๑๓๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติว่า เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียกหรือส่งตัวมาหรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว นามสกุล ชาติ บังคับ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งข้อหาให้ทราบ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นว่า การแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบดังกล่าวไม่ใช่การจับกุม พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเด็นที่สี่ กรณีตามมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติว่า พนักงานสอบสวนจะจับและควบคุมหรือจัดการให้จับหรือควบคุมผู้ต้องหาหรือบุคคลใด ซึ่งในระหว่างสอบสวนปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิด สำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่พนักงานสอบสวนสามารถจับกุมผู้ต้องหาที่ปรากฏตัวต่อหน้าและได้ทำการสอบสวนจนชัดเจนแล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเด็นที่ห้า ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับกุมผู้ต้องหามาแล้ว ต่อมาเมื่อเหตุต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาเนื่องจากส่งฟ้องศาลไม่ทันตามกำหนด หลังจากพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จสิ้นและมีความเห็นควรส่งฟ้องผู้ต้องหา สำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่า พนักงานสอบสวนสามารถขอให้ศาลออกหมายจับในข้อหาเดิม เพื่อจับกุมผู้ต้องหาแล้วส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการได้

ประเด็นที่หก ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับกุมผู้ต้องหามาแล้ว ต่อมาเมื่อการปล่อยตัวผู้ต้องหาด้วยเหตุที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรส่งฟ้อง หลังจากพนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการแล้ว พนักงานอัยการมีความเห็นควรส่งฟ้อง จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำตัวผู้ต้องหามาฟ้อง สำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่า พนักงานสอบสวนสามารถขอให้ศาลออกหมายจับในข้อหาเดิมเพื่อจับกุมตัวผู้ต้องหามาฟ้องได้

ประเด็นที่เจ็ด ในกรณีที่ผู้ต้องหาซึ่งมีหมายจับของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และพนักงานอัยการได้สั่งให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ได้ตัวผู้ต้องหามาฟ้อง แต่ยังไม่ได้ออกหมายจับ ปรากฏว่าผู้ต้องหานั้นกำลังจะหลบหนีออกนอกประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมตัวได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือ

หมายของศาล เพราะเป็นเหตุจำเป็นเร่งด่วน หากรอให้ศาลออกหมายอาจจะทำให้ผู้ต้องหาหลบหนีหรือออกนอกราชอาณาจักรไป

ในชั้นพิจารณาเรื่องนี้ของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พลตำรวจตรี จักรทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา) ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า กรณีข้อหาหรือตามประเด็นที่เจ็ด นั้น เป็นกรณีผู้ต้องหาถูกออกหมายจับตามหมายจับของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นการออกหมายจับโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันที่บทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๓๕ (๖)^๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่มีปัญหว่า หากผู้ต้องหาจะหลบหนีออกนอกประเทศภายหลังวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เจ้าหน้าที่จะกระทำการจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายได้หรือไม่ ซึ่งในขณะนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการร้องขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาในคดีที่เคยออกหมายจับโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่แล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาปัญหาข้อหาหรือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

โดยที่มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่งและวรรคสาม^๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่าบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกอบกับมาตรา ๒๙^๔ ของ

^๒ มาตรา ๓๓๕ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ มาใช้บังคับกับกรณีต่าง ๆ ภายใต้ง่อนไขดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๖) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้การเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

^๓ มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

^๔ มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติหลักประกันเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ว่า บุคคลจะถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ตลอดจนบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง^๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติไว้ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใดจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น การจะดำเนินการตามข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ให้อำนาจกระทำได้อาจจะต้องปฏิบัติในขอบเขตและเงื่อนไขที่จำกัดเท่าที่มีเหตุจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม การจะพิจารณาว่าข้อเท็จจริงใดถือว่าเป็นเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับโดยไม่มีหมายตามมาตรา ๗๘ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๓๔ และมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีตามมาตรา ๗๘^๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถแยกประเด็นการพิจารณาได้ดังนี้

(๑) กรณีตามมาตรา ๗๘ (๒) แยกพิจารณาได้เป็น ๒ ประการ คือ

(ก) กรณีเมื่อพบบุคคลกำลังพยายามกระทำความผิดนั้น เห็นว่า ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจพบเห็นบุคคลใดกำลังพยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๗๘ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าตามมาตรา ๘๐^๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเป็นกรณีที่เข้า

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๖ มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับนั้นไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

(๒) เมื่อพบบุคคลนั้นกำลังพยายามกระทำความผิด หรือพบโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่น อันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด

(๓) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดมาแล้ว และจะหลบหนี

(๔) เมื่อมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด และแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว

๑๒๑

๑๒๑

^๗ มาตรา ๘๐ ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีเวลาสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสุด ๆ

ข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้มีการจับโดยไม่มีคำสั่งหรือหมายของศาล

(ข) กรณีเมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิดนั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวอาจถือว่าเป็นเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับโดยไม่มีหมายได้ ดังปรากฏในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจพบเห็นบุคคลมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่น อันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม การจะพิจารณาว่ากรณีใดจะเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอื่นประกอบด้วย เช่น ผู้นั้นมีอาวุธไว้ในครอบครองโดยมีเจตนาที่จะนำอาวุธดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดในทันทีทันใดนั้นเอง จึงเป็นเหตุจำเป็นอย่างอื่นซึ่งเข้าข้อยกเว้นที่ให้จับได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล

(๒) กรณีตามมาตรา ๗๘ (๓) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เห็นว่า กรณีใดจะถือว่าเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดมาแล้วและจะหลบหนี ซึ่งเข้าข้อยกเว้นที่ให้จับได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ นั้น จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป และต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างเคร่งครัดว่า เป็นกรณีที่มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี และมีความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งไม่สามารถขออนุญาตจับจากศาลได้ทันทั่วทั้งที่ตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เช่น กรณีที่ผู้กระทำความผิดจะหลบหนีออกนอกประเทศ เป็นต้น

(๓) กรณีตามมาตรา ๗๘ (๔)^๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เห็นว่า กรณีเมื่อมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าบุคคลผู้นั้นได้กระทำความผิดและแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบนั้น ไม่เป็นข้อยกเว้นที่ให้อำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล เนื่องจากมิใช่กรณีเป็นความผิดซึ่งหน้าหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ให้จับได้ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติเป็นข้อยกเว้น เพราะมิใช่กรณีเร่งด่วน

ประเด็นที่สอง กรณีตามมาตรา ๑๑๗^๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เห็นว่า ถือได้ว่าเป็นเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่ง

อย่างไรก็ดี ความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ ให้ถือว่าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งหน้าในกรณีดังนี้

(๑) เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ

(๒) เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำผิดในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุและมีสิ่งของที่ไดมาจากการกระทำผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีร่องรอยพินิจเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

^๕ มาตรา ๑๑๗ เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนี บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันอาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น ถ้ามิสามารถจะขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานเช่นนั้นได้ทันทั่วทั้งที่ ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้เอง แล้วส่งไป

ราชอาณาจักรไทย บัญญัติเป็นเหตุยกเว้นไว้ เพราะเป็นกรณีเร่งด่วนที่ไม่อาจรอให้ศาลออกหมายจับได้ทัน และผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีหรือจะหลบหนีดังกล่าวต้องเป็นผู้ที่ได้เคยถูกจับมาก่อนที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว โดยอาจถูกจับตามหมายจับ หรือมิฉะนั้นก็เป็นกรณีการจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ ซึ่งถือว่าได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบจากศาลมาแล้วครั้งหนึ่ง ดังนั้นเจ้าพนักงานหรือบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันจึงสามารถจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีได้ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๑๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยไม่เป็นการขัดกับมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเด็นที่สาม กรณีตามมาตรา ๑๓๔^{๙๐} แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเห็นว่า กรณีที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ซึ่งมาอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานเป็นผู้ต้องหา นั้น เป็นเรื่องขั้นตอนการสอบสวนผู้ต้องหา ไม่ใช้การจับกุมตามนัยของมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเด็นที่สี่ กรณีตามมาตรา ๑๓๖^{๙๑} แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเห็นว่า กรณีที่พนักงานสอบสวนจะจับและควบคุมหรือจัดการให้จับหรือควบคุมผู้ต้องหาหรือบุคคลใด ซึ่งระหว่างการสอบสวนปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ไม่ถือเป็นเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เจ้าพนักงานมีอำนาจจับได้โดยไม่มีหมายตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเจ้าพนักงานจะต้องขอหมายจับจากศาลเสียก่อน

ประเด็นที่ห้า เห็นว่า กรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับกุมตัวผู้ต้องหามาแล้วต่อมามีเหตุปล่อยตัวผู้ต้องหาเนื่องจากสิ่งพ้องศาลไม่ทันตามกำหนด หลังจากพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จสิ้นและมีความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา กรณีดังกล่าวพนักงานสอบสวนมีอำนาจขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาในข้อหาเดิมเพื่อจับกุมตัวผู้ต้องหาแล้วส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานอัยการได้

ประเด็นที่หก เห็นว่า กรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับกุมตัวผู้ต้องหามาแล้ว ต่อมา มีการปล่อยตัวผู้ต้องหาด้วยเหตุควรที่พนักงานสอบสวนเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง หลังจาก

ยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด และให้พนักงานนั้นรีบจัดส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นไปยังเจ้าพนักงานหรือศาล โดยคิดค่าพาหนะจากบุคคลนั้น

^{๙๐} มาตรา ๑๓๔ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเองหรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว นามสกุล ชาติ บังคับ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งข้อหาให้ทราบ และต้องบอกให้ทราบก่อนว่า ถ้อยคำที่ผู้ต้องหากล่าวนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในการพิจารณาได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างไรก็ดี ก็ให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลย ก็ให้บันทึกไว้

^{๙๑} มาตรา ๑๓๖ พนักงานสอบสวนจะจับและควบคุม หรือจัดการให้จับหรือควบคุมผู้ต้องหาหรือบุคคลใดซึ่งในระหว่างสอบสวนปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิด หรือจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วย หรือปล่อยไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนั้นในเรื่องนั้น ๆ ก็ได้

พนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการแล้ว พนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้อง กรณีดังกล่าวพนักงานสอบสวนมีอำนาจขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาในข้อหาเดิมเพื่อจับกุมตัวผู้ต้องหามาฟ้องต่อศาลได้

ประเด็นที่เจ็ด เห็นว่า เนื่องจากบทบัญญัติ มาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องถือปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้ออกระเบียบปฏิบัติและดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาประเด็นตามปัญหาดังกล่าวอีก

ลงชื่อ พรทิพย์ จਾਲะ

(นางสาวพรทิพย์ จาละ)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๖